

Ingerlatsinermut pilersaarut 2021 -2024

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Naatsorsueqqissaartarfik - Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Oqar.: +299 34 57 70
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

NAATSORSUEQQISSAARTARFIK

Ingerlatsinermut pilersaarut 2021-2024

Imarisai

1 Tunuliaqut sinaakkutillu	5
1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut	5
1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit	5
1.3 Pisortatigoortumik kisitsisit atorlugit paasissutissaliortarneranni FN-imi tunngaviit	6
2 Suliagarfiit akornanni suliniuteqarfiit	7
2.1 Uppernarsaasiorneq periutsillu	7
2.2 Digitaliseriineq	7
2.3 Allaffissornermi nalunaarsuinerit aaqquissuunneri pitsanngortinnerilu	8
2.4 Suliakkiissutit	9
2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit	10
2.6 Ingerlatitseqqisarneq	11
2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupajaarlugulu immikkuualuttut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq	13
2.8 Oqaatsit	14
2.9 Kalaallit Nunaanni kisitsisit	14
2.10 Misissuinerit aamma kisitsisitigut paasissutissaliornerni pissarsiviit allat	15
2.11 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissanik tunniussisarneq	15
2.12 FN-p nunarsuarmi anguniagai	16
3 Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat	19
3.1 Siulersuisut pingaarnersuinerannut tunuliaqutit	19
3.2 Ukiuni tulluittuni qaninnerni ineriartornerit	19
3.3 Pisortat aningaasaqarnerat	19
3.4 Peqqinneq	20
3.5 Pisortaqaarfinni aningaasarsiat	20
3.6 Suliffeqarneq	20
3.7 Innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat	21
3.8 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut	22
3.9 Innarluutillit	22
3.10 Takornariaqarneq	22
3.11 Avammut tunisat eqquussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat aamma nunanik allanik niueqateqarneq	23
3.12 Suliffissarsiortut	24
3.13 Paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit	24
3.14 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit	25
3.15 Pinerluuteqarsimasut pillugit kisitsisit	25

3.16 Kisitsisitigut paasissutissat ilinniarnernut tunngasut	26
3.17 Soraarnerussutisiat (ilaatigut aningaasaatit aningaasaliissutigineqartut)	26
3.18 Aalisarneq.....	26
3.19 Sanaartornermut aningaasartuutininut naleqqersuut	27
3.20 Pisussat pillugit ilaagassat (Fremskrivningmodeller)	27
3.21 A-bidrag (akilersuutit)	27
4 Ilisimatusarneq.....	28
4.1 Ilisimatusarneq.....	28
5 Sulisut	28
5.1 Sulisut	28
5.2. Sulisut kattuffiinit isumaqatigiissutininut aningaasaliissutinullu sinaakkutit.....	28
5.3 Piginnaasat nutaat.....	28
5.4 Sulisut sulisoriinnarnissaat	29
5.5 Sulisussarsiorarneq	30
5.6 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu	30
6 Atuisut.....	31
6.1 Atuisut.....	31
7 Aningaasaqarneq	32
7.1 Aningaasaqarneq.....	32

Ingerlatsinermut pilersaarut 2021-2024

1 Tunuliaqut sinaakkutillu

1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut

Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarusiaa siullesq 2015-imi saqqummersinneqarpoq, unalu pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarutaasa arfineq aappassaraat. Pilersaarummi siullermik sammineqartut allaaserineqaqqipput nutaanik ilisimasanik ilaartorneqarlutik.

Ingerlatsinermut pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfimmi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinermut pilersaarutit innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaanissaannik anguniagaqarnermik aallaaveqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaa pisarnertut siumut isigaluni immikkoortumik imaqarpoq. Kisiannili ingerlatsinermut pilersaarut pilersaarutitut siusinnerusukkuq saqqummiunneqartartunut sanilliullugu immikkuualuttunik imaqarnerungaarpoq. Ingerlatsinermut pilersaarummut peqatigitillugu ukiumoortumik nalunaarutip imarisamigut annikinnerunissaa Naatsorsueqqissaartarfiup toqqarpaa.

Ingerlatsinermut pilersaarut ukiunut sisamanut ingerlaavartumik pilersaarutaasassaaq, taannalu Naatsorsueqqissaartarfiup siulersuisuinit ukiut tamaasa nutarterneqartassaaq. Ingerlatsinermut pilersaarutit ukiumoortumik saqqummersitassatut pilersaarutitigut piviusunnigortinneqartassapput. Nutarterinissani ilaatigut digitaliseringimut periusissiaq kisitsisitigut paasissutissaliornermilu paasissutissat tunngavigineqartartut pillugit suliniut Naatsorsueqqissaartarfimmut kingunerisa pilersaarusiornermi pitsaanerusumik ilanngunneqarsinnaanera annertunerusumik erseqqissarneqarput.

1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik kisitsisitigut paasissutissaliortarnermi qitiusumik oqartussaavoq. Naatsorsueqqissaartarfiup siunertaraa paasissutissat tunngavigalugit inuiaqatigiinni ineriartornerup, politikikkut allaffissornikkullu aalajangiinerit, pilersaarusiornertit inuiaqatigiinnillu ilisimatusarnermik nalilersuinissap qulakkeerneqarnissaa.

Naatsorsueqqissaartarfik aaqqissuussaanermi Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfimmi aqutseriaaseq Naalakkersuisoqarfiup ataani aqutsisoqarfinnut allanut sanilliullugu allaaneruvoq. Naatsorsueqqissaartarfimmik qulliunerusumik akisussaasut tassaapput siulersuisut, inuiaqatigiinni pissutsinik ilisimasalinnik tallimanik ilaasortaaffigineqartut. Naatsorsueqqissaartarfimmi pisortaq

ulluinnarni aqutsisuuvoq sulisoqarfillu avammut aamma sinniisuuffigisarlugu.

Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai pingaarnert Naatsorsueqqissaartarfik pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 29. oktober 1999-imeersumi kingusinnerusukkut allanngortinneqartumi ersipput.

Inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermi paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup katersortarpai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit.

Naatsorsueqqissaartarfik aammattaaq kisitsisitigut paasissutissaliorluni paasissutissat akiliisitsilluni katersorsinnaavai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit. Naatsorsueqqissaartarfik naggataatigut kisitsisitigut paasissutissiinermi nunat tamat akornanni suleqatigiinneq pillugu suliassaqartarpoq.

Siulersuisut suliassaat kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi ersittut tassaapput:

- Naatsorsueqqissaartarfimmik qulliunerusumik akisussaaffeqarneq.
- Pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerisa ataqatigiissarnissaanut siunnersuusiorneq.
- Naatsorsueqqissaartarfiup siunertat pillugit aalajangersakkat naapertorlugit sulinissaa isumagalugu.
- Naatsorsueqqissaartarfiup piffissamut sivisuumut suliniuteqarfissaanik pilersaarusiak akuerisassallugit.
- Naatsorsueqqissaartarfiup sulinissamut pilersaarutai akuerissallugit.
- Suliffeqarfiup ingerlatsineranik ukiumoortumik Naalakkersuisunut ukiumut ataasiarluni nalunaarusiornissaq.

1.3 Pisortatigoortumik kisitsisit atorlugit paasissutissaliorneranni FN-imi tunngaviit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerat pillugu FN-imi tunngaviit malillugit sulisarpoq. Tamassuma ilaatigut kinguneraa:

- Kisitsisinik paasissutissat sumulluunniit atassuteqarani innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaassapput.
- Ilisimatusarnermi ileqquusut naapertorlugit kisitsisigut paasissutissaliornermi datanik pissarsiviit periutsillu pillugit paasissutissat saqqummiunneqartassapput.
- Inuit pillugit paasissutissat naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisinik paasissutissanik suliaat, inuit ataasiakkaat inatsisilluunniit tunngavigalugit inuit pineqaraluarpata, isertuullugit suliarineqartassapput, taamaallaallu kisitsisinik paasissutissaliornermi siunertaqarluni atorneqassallutik.
- Nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit qaffasissutsini tamani kisitsisinik paasissutissaliornermi periutsini taaguutit,

immikkoortiterinerit periutsillu imminnut ataneri
atorneqarluarsinnaanerilu siuarsassavaat.

2 Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit

2.1 Uppernarsaasioorneq periutsillu

Immikkoortuni kisitsisinik paasissutissaliorfiusuni assigiinngitsuni pitsaannerusumik assigiiaarnerusumillu uppernarsaasiortarnissaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliniutigaa. Nittartakkami www.stat.gl-imi immikkoortuni kisitsisitigut paasissutissiissutini tamani periutsit, immikkoortiterinerit/ilisimatusarnermi taaguutit, pissarsiviit, assigiinngiiaarnerit taaguutinillu pingaarnernik nassuiaarnerit pillugit paasissutissat takuneqarsinnaassapput. Kisitsisinik paasissutissaliornermik nalunaarsuiffinni pingaarnerni tamani ilaatigut nalunaarsuiffiit ilisimatusarnermi annertunerusumik atorneqarsinnaanissaat siunertaralugu assigiinngiiaarnerit nalunaarsuiffinniittut pillugit takussutissiat avammut saqqummiunneqartassapput. Innutaasunut tunngasut nalunaarsuutit siulliullugit suliarineqarput.

Kalaallit Nunaat NordForsk-imit avannaamioqatigiit akornanni nalunaarsuinerimik ilisimatusarnermut peqataanissamut aningaasaliissutinik pissarsisarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuisarnerata siunissamut sinaakkusiilluni pitsaannerusumik paasissutissalerneqartalermissaa ilisimatusarnerup toqqaanangikkaluamik kingunerisassaasa ilagaat.

Naatsorsueqqissaartarfimmit atorneqarput kisitsisaataasivimmi nalunaarsuutit uppernarsaatit atorneqartut. Maanna kisitsisitigut paasissutissiat arlaqartut uppernarsaasioorneqareerput. Uppernarsaatit amerlatsinnikooqimmata nutaat tamanut saqqummiunneqaraangata Naatsorsueqqissaartarfimmit periarfissaqalermeranik maluginiaqqusisoqartassaaq.

2.2 Digitaliseriineq

Digitaliseriinerimut pisortat ataatsimut periusissiaat Naalakkersuisut 2014-imi akueraat, kingullermik taanna 2018-2021-mi nutarterneqarpoq. Suliniuteqarfiit aalajangersimasut atuutilersinneqarnerannut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfik suliassaqarnerulissaaq. Kisiannili piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu periusissiami Naatsorsueqqissaartarfimmut nutaanik periarfissiisut immikkoortut amerlanerulissapput.

Inuit (CPR), suliffeqarfiit, (CVR) illuutit nunamullu paasissutissat (assersuutigalugu najukkat pillugit paasissutissat) pillugit tunngaviusumik paasissutissat digitaliseriinerup annertunerulernissaanut pingaaruteqartutut isigineqarput. Paasissutissat tunngaviusut kisitsisitigut paasissutissiarpassuarni Naatsorsueqqissaartarfimmi pitsaassutsit

qaffatsissavaat aammalu illuutit pillugit kisitsisinik paasissutissiisoqartalersinnaassalluni. Aammattaaq ilimagineqartariaqarpoq datat paasiuminarsarnissaannut isumalluutit ikinnerusut Naatsorsueqqissaartarfiup piffissami sivisunerusumi atortassagai.

Digitaliseriinermit periusissiami inuit pillugit paasissutissat pillugit nutaamik inatsisiliortoqarpoq, tassanilu aalajangersakkat danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaanniittut qaninnerulerlugit Kalaallit Nunaanni inatsiseqalerpoq.

Naggasiullugu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimut aningaasanik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqalernerata digitaliseriinermit periuseq kiisalu HR-system akissarsisitsinermilu periutsip nutaap (ERP) atulersinneqarpoq. Nalunaarsuinerit assigiiarnerusut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat atuuttut suliarineqaraangata immikkoortunilu nutaani aaqquissuussamik assigiiartumillu nalunaarsuisoqaraangat pisortat ataatsimut aningaasaqarnermik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarneranni Naatsorsueqqissaartarfik piffissamut ungasinnerusumut nutaanik periarfissaqalerpoq. Aamma takuuk immikkoortoq 2.3 ataaniittoq.

Suliffeqarfiit naatsorsuutininik siunissami pisortanut digitalinngorlugit nassiussisarnissaat digitaliseriinermit periusissiamut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfiup tapersorsorpa. Kisitsisitigut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutininut aamma inuussutissarsiutit pillugit kisitsisitigut paasissutissanut atugassanik nalunaarsuisarneq Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuinerani ullumikkut annertunerpaajupput. Digitalinngorlugit nalunaarsuisarnermi nalunaarsuineri kukkunerit aamma ikilissapput taamaalillunilu kisitsisinik paasissutissat pitsaassusaat qaffatsinneqassallutik.

2.3 Allaffissornermi nalunaarsuinerit aaqquissuunneri pitsanngortinnerilu

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni pisortat Naatsorsueqqissaartarfiunerat isumaqanngilaq Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisinik paasissutissaliornernut tamanut tabelinut piariikkanut datanik taamaallaat katersuisartoq. Naatsorsueqqissaartarfittulli allatut pisortat, suliffeqarfiit kattuffiillu paasissutissanik suliaqarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartippaa. Nunani allani kisitsisinik paasissutissaliornerni amerlanerni atuuppoq nalunaarsuiffiit allaffissornermit siunertaqarluni pisortat oqartussaasut suliaat, taakku aallaavigalugit paasissutissanik tunngaveqarluni Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisitigut paasissutissanik katersuisarpoq, suliaqartarpoq avammullu saqqummiussisarluni.

Naatsorsueqqissaartarfik naliliivoq nalunaarsuiffinni allaffissornermi atorineqartartuni paasissutissat pingaarnert tunngavigalugit kisitsisinik paasissutissaliornert eqqortumik takutitsisunik kisitsisitigut paasissutissaliornernik kinguneqartartoq, tassa nalunaarsuiffiit

oqartussaasunit akisussaasunit amerlasoorpassuartigullu inunnit suliffeqarfinnilluunniit aamma ingerlaavartumik misissorpeqartarmata. Tassunga peqatigitillugu allaffissornermi nalunaarsuiffiit tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissiat suliarineqarnerat akikinnerusarpoq, tassa Naatsorsueqqissaartarfik datanik suliffeqarfinni inuinnarnilu katersuinissamut isumalluutunik atuissanngimmat aammalu paasissutissanik assigiiaartunik nalunaaruteqartoqarnissaa qulakkeerpeqartarluni. Naggasiullugu, allaffissornermi nalunaarsuiffiit ilusilersugaanerat aaqqissuussamillu atorneqartarnerat allaffissornermi oqartussaasuni akisussaasuni pisariillisaanissamut aamma tapersiisarput.

Qulaaniittunut nangeqqillugit Naatsorsueqqissaartarfik inassuteqaateqarpoq, qitiusumik allaffissuup kommunillu siunissami suleqatigiillutik – ilaatigut pisortat Aningaasaqarnermi aqutsinermilu nalunaarsuiffiannut (ERP) nutaamut atatillugu – suliassanik suliarinninnermut atatillugu aaqqissuussamik nalunaarsuinerit aallaavigalugit paasissutissat pisortat suliarisaat tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissaliornerit nutaat suliarineqartarnissaat anguniartariaqaraat.

Pisortani oqartussaasut allaffissornermi nalunaarsuiffinnik pilersitsiniartut Naatsorsueqqissaartarfimmik aamma Digitalimik sullissinnermut Aqutsisoqarfirmik isumasiuisarnissaat ataatsimut isigalugu qulakkeerpeqartariaqarpoq, taamaalilluni nalunaarsuiffiit naleqquttumik ilusilersornissaat aammalu kisitsisinik paasissutissaliornerit atorneqarsinnaaneri qulakkeerpeqarniassammat. Nalunaarsuiffiit aaqqissugaanerannik allannngortinnerinillu Naatsorsueqqissaartarfimmut nalunaartussaataaneq kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi allaqqareerpoq, kisiannili tamassuma ilisimatitsissutigisarnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik annertunerusumik suliniuteqarniarpoq.

2.4 Suliakkiissutit

Paasissutissarpasuit Naatsorsueqqissaartarfiup pigisai akiliisitsilluni arlalinnik aaqqiissuteqarnissamik neqerooruteqarnissamik periarfissiipput. Akiliisitsilluni suliassat paasissutissat allat ilanngullugit imalinnik immikkuualuttunngorlugit akiliisitsinani pisortanut suliarineqartunit imaluunniit sullissat ataasiakkaat pisariaqartitaannut naleqqussarneqartunit allaaneruserput. Akiliisoqarnissaanut tunngavilersuutigigajunneqartarpoq avammut saqqummiunneqaraangata paasissutissat eqqortuutinniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup kukkunerisuisarnera. Datat immikkuualuttunngornerullugit atorneqarneri annertunerusumik suliarineqarnissaannik kukkunerisiorneqarnissaannillu pisariaqartitsisoqartarpoq, taamaaliorqartillugu akilersitsisoqartarpoq.

Tunngaviusumik kisitsisinik paasissutissaliornermut naleqqukkaangata kiisalu sulisut pigineqaraangata Naatsorsueqqissaartarfik siunissami akiliisitsilluni suliaqartaanassaaq. Naatsorsueqqissaartarfik nammineerluni suliassanik tuniniaasassanngilaq aammalu suliat akilersinneqartut amerlippata iluatsitsinertut isiginagu. Naatsorsueqqissaartarfik suliakkiissutit kisitsisinik

paasissutissiornermi tabelit kisitsisaataasivimmiittut immikkuualuttunngornerat annertusillugu kisitsisitigullu paasissutissat ujjartorneqarajuttartut aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutinit matussuserneqartut ilannguttarnerisigut ilaatigut siumut isigaluni ingerlatsinermi tunngavik nammineerluni annikillisittarpaa. Suliakkiissutit nalunaarsuinerit tunngavigalugit taamaallaat tabelinngortillugit Naatsorsueqqissaartarfiup killilerniassavai. Apersuinerit tunngavigalugit misissuinissanik sullissat kissaateqarpata Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissat pillugit nakkutilliisoqarfimmiit (Datatilsyn) akuerineqareernikkut tigusillattaarilluni misissuinernut atugassanik innuttaasut pillugit nalunaarsuiffinniit pissarsianik tapersiisinnaavoq, kisiannili ilaannikkut Kalaallit Nunaanni Danmarkimiluunniit misissuinerni apersuisartut apersuineri atorsinnaassassallugit.

Kisitsisitigut paasissutissat nalilersuinerillu suliarinissaannut siunnersortit ilisimatusartullu avataaneersut qitiusumik allaffissuup kommunillu akuttunngitsumik atortarpaat, tassani Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisinik paasissutissiai pingaarnertut atorneqartarlutik. Siunnersortit suliakkerneqaraangamik Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissanik akuttunngitsumik immikkut kisitsisinik aniatitsisarpur imalluunniit Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit namminneq nalilersuinissaminnut kikkuuneri paasiuminaasaarlugit datanik pisisarlutik.

Siunnersortit kisitsisitigut paasissutissanik imaqartunik nalilersuinissanik nalunaarusiormissanillu sulisussarsiarineqannginneranni Naatsorsueqqissaartarfik isumasiorneqarsinnaalluortoq Naatsorsueqqissaartarfiup ilisimatitsissutiginiartassavaa. Naatsorsueqqissaartarfik isumaqarpoq nalunaarusiat nalilersuinerillu isumalluutit/aningaasartuutit ikinnerusut atorlugit suliarineqarsinnaasut. Naatsorsueqqissaartarfik taamaalilluni kisitsisit suut kisitsisaataasivimmeereersut nalilersorsinnaavaa aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuiffiit pioreersut atorlugit sunik kisitsisitigut paasissutissaliorinnaanera aammalu paasissutissat ataatsimoortillugit datanillu nutaanik pissarsilluni annertunerusumik suliaqarnissamik pisariaqartitsiviunersut ikiuussinnaavoq.

2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit

Kisitsisitigut paasissutissanik saqqummiisoqartillugu taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu nunat tamat akornanni atorneqartartut Naatsorsueqqissaartarfiup sapinngisamik atortarpai. Kisitsisitigut paasissutissat taakku ilaatigut inuit suliaqarfinni aalajangersimasuni ulluinnarni suliaqartut – assersuutigalugu qitiusumik allaffissuarmi kommunimiluunniit allaffimmi sulisut - ujjartugarineq ajorpaat. Assersuutigalugu ingeniøritut ilisimatusartutut, pilersitsisartutut sanaartukkanillu ilusilersuisartutut inuussutissarsiutinut ilinniarsimasut, nunarsuarmi taaguutit atorneqartut, pinnagit sanasut Sisimiuni Sanaartornermut Ilinniarfimmi ilinniarsimasut qassiuneri ujjartorneqarajuttarput.

Allaffissornermi nalunaarsuisarnernik Naatsorsueqqissaartarfiup suliaqartarnissaa siunertaralugu oqartussat sulianik ingerlatsisartut Naatsorsueqqissaartarfiup oqaloqatigisarpai. Pingaartumik nalunaarsuiffiit Naatsorsueqqissaartarfiup ineriartortinnikuusai atorlugit allaffissornermi naatsorsuinerit ajornanngikannersumik suliarineqartarnissaanni. Assersuutigalugu tassaapput immikkoortuni pisortat aningaasaqarnerat akissarsiallu kiisalu suliffeqarneq ilinniartitaanerlu. Kisiannili aningaasatigut isumalluuteqartitsisoqarnissaa aammalu paasissutissanik isumannaallisaasarnerup paasissutissallu pillugit isertuussaqaqartarnerup ajoquserneqannginnissaat Naatsorsueqqissaartarfimmut pingaaruteqarpoq.

Tunngaviusumik atuarfiit pillugit kisitsisitigut paasissutissat amerlanerpaat Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit ullumikkut suliarineqartarput, taavalu ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat allat Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartarlutik. Assersuutigalugu inuusuttut anguniakkat pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermut atatillugu ingerlatsisarnernik nalilersuinerit annertunerusumik isiginiarneqalerneranni Naatsorsueqqissaartarfiup Ilinniartitaanermullu Aqutsisoqarfiup ataqatigiissumik ataqatigiissaarinnikkut suleqatigiinnissaat pisariaqartorujussuuvoq.

2.6 Ingerlatitseqqisarneq

Kisitsisit allanngoriartorneri isiginiarlugit saqqummersitat naannerusut Naatsorsueqqissaartarfiup atorerusarniarpai. Saqqummersitanut uppernarsaatiniq periutsinillu allaaserinninnerit nittartakkami immikkoortunut tamakkununga tunngasunut tassunga peqatigitillugu nuunneqassapput. Saqqummersitat naannerusut kisitsisaataasivimmi paasissutissanik immikkuualunnerusunut innersuussutinik imaqartassapput.

Kisitsisitigut paasissutissanik soqutiginninnerunissaq nutserinermullu isumalluutit atorneqartut annikillisinneqarnissaat qulakkeerniarlugit saqqummersitat naalisinneqassapput. Taamaaliornikkut paasissutissat kisitsisaataasivimmi pissarsiarineqarsinnaasut pitsaassusaat annertusarneqarnissaat pitsanngortinneqarnissaallu isiginiarneqarnerulissaaq.

Saqqummersitsinermit ilanngullugu Naatsorsueqqissaartarfimmit tusagassiutinut nalunaarummik ilanngussisoqarajuttarpoq. Saqqummersinneqartartut ataasiakkaat tusagassiutitigut nalunaarutitaqassanersut immikkut isumaliutersuutigineqassapput. Kisitsisitigut paasissutissat nutaat eqqarsaatigalugit tusagassiutitigut nalunaaruteqartarnissaa pingaaruteqarpoq, taakkulu suliarineqartassapput tusagassiuutinit tigusiffigiinnarneqarsinnaasunngorlugit.

Tassunga atatillugu kisitsisaataasiviup pingaarnertut ingerlatitseqqisarfiulerneratigut atuisartunik pikkorissartitsisarnerup pingaarnersinnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Ilinniartunut, isumaginninnermut kisitsisinik paasissutissanik sulinerminnut atatillugu atuisartunut inuinnarnullu pikkorissartitsinernik Naatsorsueqqissaartarfik ataavartumik neqerooruteqartassaaq.

Internetimik atuiernerup pitsanngoriartornera aamma akikilliartornera ilutigalugu Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisaataasivimmik atuiernermik ilitsersuusiornissaq misilinniarpa, taanna pikkorissaanerit saniatigut pisussatut pilersaarutigineqarpoq. Filmi suliarineqartoq sulisunit nutarterneqarsinnaanissaa anguniarneqarpoq, taamaattumik imarisaa immikkut isiginiarneqassaaq ilusaa pivallaarnagu.

Filmiliorneq siulleq pissaaq kisitsisaataasivimmut programmi atorineqartoq nutarterneqareerpat. kisitsisaataasivimmut programmip nutarternissaa naatsorsuutigineqarpoq 2021-p aasaanerani pissasoq.

IT-mi sulisut paasissutissanik kisitsisaataasivik ingerlatitseqqiivittut atorsinnaassavaat kisitsisillu nutartikkat programmini atoqqissinnaassallugit, assersuutigalugu oqarasuaatinut angallattakkanut apps-inut, nittartakkani immikkut grafikinnorlugit saqqummiinerni il.il. Paasissutissat API (application programming interface) atorlugu atuisunit tamanit atorineqarsinnaapput. API Sverigemi Naatsorsueqqissaartarfiup atugaa Naatsorsueqqissaartarfiup atorpa, kisitsisaataasivimmut toqqaannaq atassuteqarluni atorineqarsinnaasoq.

Takornariat nittartagaat www.tourismstat.gl 2015-imili taamatut kisitsisinik nutarterisalerpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani titartakkat atorlugit saqqummersitanik pitsanngorsaaniarluni API aamma atorineqarpoq. API-mik atuiernerup siunertaasa aapparivaat API-mik atuiernermik misilittagaqalernissaq, atuilertussanik pitsaasumik siunnersuisarnissaq eqqarsaatigalugu. Atuilertussat sukkanerusumik API-mik atuilernissaat anguniarlugu Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani programkode akeqanngitsumik tamanit atorineqarsinnaavoq.

Paasissutissanik takussaasunngortitsinissamut pisariaqartitanik programminik atuisunut ajornannginnerulersitsineq, tassunga ilanngullugu infografikki atorlugu saqqummersitsisarnerit, assersuutigalugu Facebookimi nutaarsiassanik nalunaaruteqarnermi, periarfissat ajornannginnerulernissaat pilersaarusiorneqassaaq. Suleriaaseq taanna periarfissiivoq open-sourcemik R;-imik atuisinnaanermik misilittagaqalernissamut, programmi pineqartoq nalinginnaasuvoq datanik paasinarsaanermi suliaqarnermi.

Naatsorsueqqissaartarfiup FN-imit nunarsuarmi anguniarneqartut pillugit saqqummersitai (www.stat.gl/VMD) API atorlugu suliaapput R-imi kodelerlugit suliareqqitaallutik. Nunarsuarmi anguniakkanut ataasiakkaanut kode najoqqutaq aaneqarsinnaavoq uppersaasatitut imaluunniit misileraatissatut.

Kisitsisitigut paasissutissanut Naatsorsueqqissaartarfiup nammineq suliarisartagaanut pissarsiarineqarsinnaasunut kisitsisaataasivik ullumikkut atorneruqarvoq. Kisitsisit paasissutissartai Naatsorsueqqissaartarfimmit misissorluaqqaarnagit kisitsisaataasivimmu ilineqartartunik kisitsisaataasivik tamassuma saniatigut imaqarpoq – assersuutigalugu Uumasunut nakorsamiit aamma Nakorsaaneqarfimmiit kisitsisit.

Naatsorsueqqissaartarfiup anguniagaraa sulisoqarfiit amerlanerusut kisitsisaataasivimmik atuisassasut, taamaalilluni Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaa annertunerusumik Kalaallit Nunaat pillugu paasissutissanik qitiusumik nittartagaassalluni. Kisitsisaataasiviup ingerlatitseqqiffiusarnissaanut pisariaqarpoq pilersuisut pitsaassutsinik aalajangersimasunik malinninnissaat nammineersinnaanissaallu, tabelillu pissarsivinnik erseqqissumik imaqarnissaat, tabelillu ingerlaavartumik nutartertarnissaat, minnerpaamik ukiumut ataasiarluni.

Finlandimiut naatsorsueqqissaartarfiat isumassarsiorfigalugu Naatsorsueqqissaartarfik makronik kisitsisaataasivimmi tabelinik ajornannginnersumik suliaqartarnissaq siunertaralugu ineriartortitsivoq. 2021-mi makrot pineqartut naatsorsuinnermut nalunaarsuiffimmut paasissutissiornermut aamma naatsorsuinnerni assigiinngitsuni paasissutissat nassuiaatillu assigiiaarneqarnissaanut atornerqarsinnaasunnngortinneqarput.

2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupjaarlugulu immikkuualuttut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq

Inuit suliffeqarfillu pillugit paasissutissanik (= immikkuualuttut pillugit paasissutissanik) Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlatitseqqiisarnera inuk pillugu paasissutissanut inatsimmit aamma kisitsisit pillugit paasissutissiisarneq pillugu inatsimmit killilersorneqarpoq, taakkunani inuit ataasiakkaat suliffeqarfiilluunniit ataasiakkaat pillugit paasissutissat allanullu ingerlateqqinneqartussaannngitsut Naatsorsueqqissaartarfiup tigusartagai aalajangersarneqarlutik.

Allaganngorlugu isumaqatigiissuteqarnikkut inuit Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisuunnngitsut Naatsorsueqqissaartarfimmi kinaassusii isertupjaarlugit paasissutissat tunngavigalugit tabeliarsimapput nalilersuisinnaallutillu. Paasissutissani kinaassutsit isertupjaarnerat isumaqarpoq inuit normui, najugaqarfii allallu inuit kinaassusiinik takutitsisinnaasut tullerriaarlugit normunik taarserneqarnerat imaluunniit peerneqarnerat. Kinaassusaat isertupjaarlugit paasissutissat imaattariaqannngilaq kinaassusaat isertuulluinnarneqartoq, tassa paasissutissanik ilaatigut allatigut kinaassutsinik paasinninnikkut inuit ataasiakkaat pillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasarmata. Assersuutigalugu inuup ukioqassusia, ilinniagaqarnera, katissimanera katissimannginneraluunniit, meeraasa amerlassusaat, najugaa il.il. pillugit paasissutissat tunngavigalugit inuup isertitai pillugit paasissutissat eqqoriarneqarsinnaammata – pingaartumik inuit sumiiffimmi agguaqatigiissillugu isertitarineqartartuniit qaffasinnerusunik isertitallit pillugit.

Ilisimatusarnermut (forskningsserver) inatsisissanillu piareersaanermut (lovmodelserver) atatillugu kinaassusaat isertupajaarlugit paasissutissanik Naatsorsueqqissaarnermi inatsit malillugu aamma paasissutissanik isertuussinissamik malittarisassat malillugit pissarsisoqarsinnaavoq, datanik atuinnissamut piunasaqaatit Naatsorsueqqissaartarfiup datanik isertuusinermut iliuuserisartagaanut tunngasumi tamakkiinerusumik atuarneqarsinnaapput. Kinaassusaat isertupajaarlugit immikkuualuttunngorlugit paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup serveriatigut avataanit pissarsiarineqarsinnaapput. Interneti aqutugalugu immikkullu piunasaqaatit malillugit internetikkut nammineq suliffigisamiit paasissutissanik pissarsisoqarsinnaavoq. Piunasaqaatit ilaat tassaavoq tabelinik suliarineqartunik tamassumalu kingorna Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit aaneqartunik Naatsorsueqqissaartarfiup nakkutiginninnissaa.

2.8 Oqaatsit

Nittartakkamik atuisut 20 procentii Nunanit Kalaallit Nunaata Danmarkillu avataaneersuupput. Taamatut amerlatiginerisa paasinarsisippaa Naatsorsueqqissaartarfiup suliai nunani allani aamma annertuumik soqutigineqartut. 2019 aallarnerfigalugu Kalaallit Nunaanni kisitsisit kalaallisut, qallunaatut tuluttullu saqqummersinneqartalerput, kisitsisaataasivimmilu tabelit aamma tuluttut aamma saqqummersinneqartarput, qularnannngilarli tuluttut amerlanerusunik saqqummersitsisarnissaq pisariaqartinneqartoq.

Kalaallisut taaguutit nutserinermiit nutserinermut pilersinneqartarmata kisitsisitigut paasissutissanik kalaallisut nutserisartut atuartartullu unammilligassaqartarput. Oqaaseqatigiinni danskisut taaguutit kalaallisut nutserneqarsinnaasarput oqaaseqatigiillu assigiit assigiinngitsunik nutserneqarsinnaasarlutik. Ajornartorsiut aaqqiiviginarlugu kisitsisitigut paasissutissanit assigiinngitsunit taaguutit katersorlugit kalaallisut taaguutit assigiissarnerat Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa. Taaguutit Naatsorsueqqissaartarfiup katersugai oqaasileriffiup qarasaasiami nalunaarsuivianut piffissap ingerlanerani ilanngunneqassapput.

2.9 Kalaallit Nunaanni kisitsisit

2018-imi Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat aamma Greenland in Figures ataatsimoortillugit suliarineqarput. Greenland in Figuresimut ilanngunneqassapput tabelit arlalissuit nassuiaatitallit, nassuiaataat nittartakkamut aamma ilanngunneqarsinnaapput.

Saqqummersinneqartartut amerliartortillugit, Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat tabelinik katersivittut suliarineqarnissaanut, nutsigassat ikilisinniarneqarnerat pissutaavoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma nalilerneqarpoq ullutsinni atuisut inuiaqatigiinnut tunngasunik paasissutissanik pissarsiaqarsinnaalluartut ass. uku aqutugalugit; www.sullissivik.gl, www.peqqik.gl, www.aka.gl, www.asiaq.gl allanilu.

2019-imi Greenland in Figures kalaallisut (Kalaallit Nunaanni kisitsisit) qallunaatullu (Grønland i tal) saqqummersinneqartalerput. Kalaallit Nunaanni kisitsisini allassimasut nittartakkami atorineqarsinnaanissaat immikkut anguniarneqarpoq.

2.10 Misissuinerit aamma kisitsisitigut paasissutissaliornermi pissarsiviit allat

Allaffissornermi nalunaarsuiffinniit inunnullu aamma suliffeqarfinnut tunngasunik misissuinerit tigusilluni nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisitigut paasissutissaliornermik tunngaveqartarnertik ileqqoraat. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfiup allaffissornermi nalunaarsuiffiit kisiisa atortarpai. Paasissutissat annertuut nunarsuarmi isiginiarneqartarisa ilaatut nunarsuup sinnerani kisitsisitigut paasissutissaliornermi pissarsiviit allat naatsorsueqqissaartarfiit atortalerneqarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfiit misissuinerit tunngavigalugit ingerlaavartunik kisitsisitigut paasissutissaliornermi angilaq. Taamaakkaluartoq ilisimatusartunit allanillu, misissuinerit aamma kisitsisilik aallernissanut siunnersorneqarnissanut unissimasunik aamma naatsorsuinerit itisiliinerit assigiinngitsuni pisariaqartinneqartarpoq Naatsorsueqqissaartarfiit ikiorneqarnissaq. Aallaqqaasiutigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut misissuinerit ilitersuutit ilanngussisoqarnissaa pilersaarutaavoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissalik pissarsivinnik allanik atuisarnermi misilittakkat ukiuni aggersuni annertusarniarpai. Nioqqutissalik ataasiakkaanik tunisinerit pisiniarfinni strekodet atorlugit nalunaarsorneqartarnerat assersuutigalugu atuisunut akit assigiinngiaarnerannik takussutissiat pitsannortinnissaannut tapersiisinnaavoq, oqarasuaatinillu atuisarnerit pillugit paasissutissat nunami allamiut Kalaallit Nunaannut tikeraartut agguataarnerisa missingernerit atorineqarsinnaallutik nunalu tamakkerlugu naatsorsuutit atuisut atuisarnerisa misissuiffigisarnerit ilaatigut taarserneqarsinnaallutik. Paasissutissalik pissarsivinnik allanik misileraaneq sapinngisamik suleqatit naleqquttut suleqatigalugit pisassaaq kisitsisitigut paasissutissaliornermik pillugu inatsisaalersinnaasumut atugassalik misilittagaqalernermit atorineqarsinnaallutik.

2.11 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissalik tunniussisarneq

FN-ip piujuaannartitsiniarluni anguniagai ukiuni tulluittuni sammeneqangaatsiartussaapput. FN-imit piujuaannartitsiniarneq pillugu 17-inik anguniagaqarput taakkulu ataani 169-it anguniakkat 232-illu erseqqissaassutissat allat aamma anguniarneqarlutik. Tassunga tunngatillugu Kalaallit Nunaata akisussaaffigisai Aningaasaqarnermit Akileraartarnermullu

Naalakkersuisoqarfiup ataaniittumi Nuna tamakkerlugu pilersarusiortarnermut immikkoortorta qarfimmi inissisimapput.

SDG-ip erseqqissaassutaanut tunngatillugu Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartussat suli inissinneqanngillat. Suliassanut pilersarusiaq Naalakkersuisunit suliarineqartussaq akuerineqaqqaartussaavoq, tassungalu ilaassaaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai.

Naatsorsueqqissaartarfimmit maanna ilimagineqarpoq erseqqissaassutissat kisitsisaataasivimmuut aaneqarsinnaanngornissaat ilimagineqarpoq, kisitsisaataasivimmiittut atorlugit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup nittartagassaanut API atorlugu nuunneqartarsinnaassapput. Taakku saniatigut aamma kisitsisitigut paasissutissanik allanik ilaterisoqarsinnaavoq, Danmarkimi aningaasaqarnermut inatsimmit aningaasaliiffiqineqarlutik.

Danmark Statistikkimut FN-ip Nunarsuarmi anguniagai pillugit Naatsorsueqqissaartarfimmik suleqateqarnissaq siunertaralugu aningaasaliissutit 2019-imi 2022-mut 4 mio. kr.-imik qaffanneqarput. Tamanna tunngavigalugu Danmark Statistikip piumasaaqatigaa pilersaarut aningaasat sinneruttut 3.5 mio. kr.-inik annertussuseqartut atorneqarnissaat eqqarsaatigalugit.

2.12 FN-p nunarsuarmi anguniagai

Nunarsuarmi piujuartitsinissaq pillugu FN anguniagassanik 17-inik atuutilersitsinikuuvoq, nunat FN-imut ilaasortat akuersaarlutik anguniarniarlugit isumaqatigiissutigisaannik. Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisitigut paasissutissiat atorlugit Kalaallit Nunaanni anguniagaqarneq malinnaaffigaa. Kisitsisitigut paasissutissiat tunngavigalugit takuneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaata anguniakkanut malinnaanera eqqortumik ingerlanersoq aamma qanoq sukkatigisumik malinnaanersoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup nunarsuarmi anguniakkanut tunngatillugu suliassai aaliangersimasumik suli inissinneqanngillat. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup suliassanik tullerriaarilluni pilersaarutissaa, aatsaat Naalakkersuisut Naatsorsueqqissaartarfiup nunarsuaq tamakkerlugu anguniakkanik 17-inik suliassaasa tullerriaarneri pilersarusiornerillu atuutilersippatigit, pilersarusiaq atuutilersinnaavoq. Naalakkersuisut, Naatsorsueqqissaartarfiup nunarsuarmi anguniagassat malinnaavigineqartussat eqqarsaatigalugit suliassaanik, pilersarusioreerpata, Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisitigut paasissutissiat pingaarnersiorneqarsimasut allanngortittariaanersut nalilersorneqassapput.

FN-imit nunarsuarmi tamani uuttuutitut atorneqartussat 200-t sinnillit toqqarneqarsimapput, taakku tunngavigalugit nunarsuarmi anguniakkat malinnaaviginiarlugit kisitsisitigut paasissutissiortoqartussaavoq. Nunarsuarmi tamarmi uuttuutit ilaarpasuit Kalaallit Nunaanni atussallugit tulluannngillat, imalluunniit kisitsisitigut paasissutissiornermi atorussat pissarsiarineqarsinnaanngillat. Ilaatigut FN-imit uuttuutit ilarpasuinut

periutsit inissineqarsimangillat, uuttuutit ilaat kisitsisitigut paasissutissiornermik tunngaveqanngillat, taakku nunat inatsisaanik tunngaveqartumik nalunaarusiorneqartarput (ass. naligiissitaanermut tunngasut). Naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutigineqarsimasut Kalaallit Nunaannut tunngasunik kisitsisitigut paasissutissanik ineriartortitsinissamat atorineqarnissaat suli tunngavigineqarpoq.

Piffissap ingerlanerani Naatsorsueqqissaartarfimmit nunarsuarmi uuttuutit suliarineqartarnissaat anguniarneqarpoq, kisianni pingaernerutinneqarluni Kalaallit Nunaannut uuttuutit suliarineqarnissaat. Kalaallit Nunaannut uuttuutit suliarineqarnerisigut malinnaavigineqarsinnaavoq nunarsuarmi anguniakkat eqqarsaatigalugit Kalaallit Nunaanni sumut killittoqarsimanera. Taamaasilluni allaffissornikkut aningaasartuutit annikinnerussapput, Kalaallillu Nunaannut attuumassuteqartut immikkut sammineqarnerussallutik. Kalaallit Nunaanni uuttuutit suliarinerinut ajoqutaasinnaavoq Kalaallit Nunaata nunanut allanut sanilliukkuminaasinnaanera.

Naatsorsueqqissaartarfik nunarsuarmi kisitsisitigut paasissutissiorfinnut allanut sanilliullugu mikinerujussuugami periarfissaqanngilaq nunarsuarmi anguniakkat ineriartorneri tamaasa malinnaavigissallugit, aamma FN-imut taakku pillugit pinerit tamaasa nalunaarusiorinissamat periarfissaqanngilaq.

Naatsorsueqqissaartarfimmit nunarsuarmi anguniakkanut uuttuutit qitiutillugit takusassiarineqarput, taakku naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani, www.stat.gl-imi takuneqarsinnaapput. Takusassiat nunarsuarmi aamma Kalaallit Nunaanni uuttuutit piusut pissarsiareriaannanngorlugit suliaapput, taakkulu Naatsorsueqqissaartarfimmit suliaapput imaluunniit Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaataasiviatigut siammartigaallutik. Nittartakkami takussutissiaq atorlugu nunarsuarmi anguniakkanik suliaqarniartut tamarnik anguniarneqarput. Naalakkersuisut. Taamaasillutik kommunit, suliffeqarfiit peqatigiiffiit il.il. suliassanut pilersaarusiornerminni uuttuutit sulianut tulluurtut atorsinnaavaat.

Naatsorsueqqissaartarfimmit, ass. kisitsisitigut paasissutissat pigineqareersut atorlugit aamma kisitsisitigut paasissutissiassatut pilersaarutigineqartut atorlugit uuttuutit SDG-mut tunngasut amerliartortinneqarnissaat, suliniutigineqarpoq. Uuttuutit amerlisinneqarnissaanut periutsit ataani allanneqartut tunngavigalugit ineriartortitsinissaq aamma suliniutigineqarpoq.

Immikkut suliniuteqarfigineqarniarput suliniuteqarfigineqartut ikittuinnarnik uuttorneqarsinnaasut imaluunniit uuttorneqarsinnaanngitsut. Avatangiisit eqqarsaatigalugit siulliullugit suliarineqarniarput, aalisarnermi piujuartitsinissaq pillugu uuttuutit aamma eqqakkanik isumaginninnernut uuttuutit.

Paasissutissat suliareqqitassat amerlanerpaartaat pisortaqaqfinni allaffissornernit Naatsorsueqqissaartarfimmit pissarsiarineqartarput.

Taamaattumik IT-mi periusissiat atorluarnerunissaat maannalu IT atorlugu suliaareersut atorneqarneq ajortut atorneqartalernissaat immikkut pingaartinneqarluni sammineqassaaq. Inunnik isumaginninneq eqqarsaatigalugu maanna suliat meeqqanut tunngasut immikkut aaqqissuunneqartussaapput, kingusinnerusukkut meeqqanuunaanngitsoq sulianut tunngasut taamatut aaqqinneqartussaallutik. Aaqqissuussinerup kingunerisaanik isumaginninnermik suliaqartunut, nalunaarusiat allanullu inissiisariaqarsimappat allanut inissiinerit, malinnaaviginissaat ajornannginnerulissaaq. Pinerluuteqartartut eqqarsaatigalugit misissorneqassaaq, paasissutissat pigineqareersut atorlugit, pinerlineqarsimasunut kisitsisitigut paasissutissanik suliaqartoqartalersinnaanersoq.

Naalackersuisut suliaat assersuutigalugit nalunaarusiaat aamma inatsisiliaat nutaat tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissiortoqarsinnaasarpoq. Inuit innarluutillit pillugit naalackersuisut nalunaarusiaat tunngavigalugu ilimanarpoq, aalajaatsumik inuit innarluutillit pillugit paasissutissanik katersisoqartalernissaa. Meeqqat atugarliortut pillugit kalaallit qallunaallu ataatsimoorussamik uuttuutit suliaat nunarsuarmi anguniakkanut aammattaaq atoqqinneqarsinnaalluarpot.

Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnermik sukumiisumik misissuisarnerit qaffassarussullugit, inuussutissarsiornermut kisitsisitigut qitiusumik paasissutissat aamma aningaasaqarneq pillugu kisitsisitigut qitiusumik paasissutissat pitsaassusaat qaffassarneqarlutik iluarsaanneqarput. DREAM-imik (aningaasaqarnermut modellit) suleqatigiilluni suliaqarnermi aamma sukumiisumik itisiliilluni misissuisinnaanissamut aalisarneq pillugu ataatsimiitsitaliarsuup kissaatai malillugit, kisitsisitigut paasissutissat pineqartut pitsaassusaasa qaffassarneqarnissaat avaqunneqarsinnaanngillat. Nunarsuarmi anguniakkat 17-iusut pilersaarutinut ilanngullugit suliarineqarput, nunarsuarmi anguniakkani paasissutissat suliniutinut assigiinngitsunut allanut taputartuunneqarsinnaanissaat pingaartinneqarmat. Ataani allattorsimapput uuttuutit, qulaani periutsit allaaserineqartut tunngavigalugit, ineriartortinneqartut:

- SDG 3: Peqqissuseq atugarissaarnerlu
Napparsimmavinni ullut unnuiffiit
Inuit innarluutillit
- SDG 9: Suliffissuit, nutaaliorneq attaveqaasersuutillu
Internetimut sukkasuumik attavillit pct.-inngorlugit
annertussusaat najugaqarfinnut immikkoortillugit
- SDG 10 Naligiinnginneq minnerusoq
Soraarnerussutisiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat
- SDG 11: Inoqarfiit piujuartitsiffiusut
Eqqaavinnit isumaginninneq najugaqarfinnut immikkoortillugit
- SDG 14 Imaani uumassusillit
Akuutissartaqanngitsunik piujuartitsilluni aalisarneq aamma piniarneq
- SDG 16 Eqqissineq, naapertuilluarneq sullissiviillu qajannaatsut
Meeqqanik allanut inissiisarneq aamma nalunaarutiginnittarneq
Pinerlineqarsimasut

- SDG 17 Suleqatigiinnikkut anguniagaqarneq –ataqatigiissumik isigalugu sukumiisumik misissuisinnaaneq
  - Suliffeqarfinnik selskabenik taaneqartartunik pisortat aningaasaqarnerannut ilanngussineq
  - Pisiat tunisallu oqimaaqatigiissinnerat
  - Aalisarneq pillugu naatsorsuusiataq itinerusut

3 Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat

3.1 Siulersuisut pingaarnersiunerannut tunuliaqutit

Nunani mikinerusuni Kalaallit Nunaattut ittuni kisitsisitigut paasissutissiinerit akisungaatsiarput. Innuttaasut ikitsut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat suliarineqartaraluartut kisitsisitigut paasissutissaliornermi aningaasartuutit innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu ikilisinneqarsinnaanngillat. Immikkoortunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfimmi siulersuisut tulleriinnilersuissagaangata immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat sukumiisumik tulleriinnilersornissaat pisariaqarpoq.

Siulersuisut pingaarnersiuneranni immikkoortunik nutaanik ilassutaasunilluunniit kisitsisitigut paasissutissaliornissamik kissaateqarfiusuni kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik pilersitsiffiusinnaasuni nalunaarsuinerit pigineqareernersut nalinginnaasumik aallaaviusarpoq. Nalunaarsuinerit IT-milu atortut pioreersut aallaavigineqarsinnaanngikkaangata kisitsisitigut paasissutissanut nutaanut aallaaviusussanik peqalernissamut ukiut arlalissuit ingerlasinnaasarput.

3.2 Ukiuni tulluuttuni qaninnerni ineriartornerit

Ukiuni kingullerni ukiulluunniit aggersut arlallit ingerlaneranni kisitsisitigut paasissutissat saqqummersitassatut pilersaarutitut ilanngunneqarnissaat siunertaralugu immikkoortuni ataani allaaserineqartuni ineriartornerit siulersuisut tulleriinnilersorpaat.

Maannakkut aningaasaliissutaasut iluanni maannakkullu sulisoqarneq tunngavigalugu ineriartortitsineri suliniutit tamarmik ingerlanneqarsinnaannginnerat eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq, tak. ataani immikkoortut 5 aamma 7. Suliniutit ineriartortitsinerimut tunngasut arlalissuit taamaallaat IT-mik ineriartortitsisoqarpat aamma suliffeqarfinnik allanik suleqateqarnikkut suliarineqarsinnaapput. Misilittakkat tunngavialugit suliat ilaat kinguaattoornissaat ilimanarpoq, taamaattumik tamakkiisumik suliasanik allattukkanik tunngaveqarneq tulluurtuulluni.

3.3 Pisortat aningaasaqarnerat

Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisartagaa, pisortat aningaasaqarnerat annertusineqassaaq tassunga selskabit ilanngunneqarniarmata.

Maanna suliarineqartarpoq pisortat aningaasaqarnerat aamma kiffartuussinerat kisimik saqqummiunneqartarput. Selskabit ilaanginnerat pissutaalluni pisortatigoortumik inissiat, mittarfiit, nukissiorfiit allallu ilanngunneqarneq kisitsisitigut paasissutissanut ajorput. Pisortat aningaasaqarnerannik aamma sullissinerannik sinneqartoorutit pillugit kukkulluni isumaqartoqarpat, piviusumik pisortat aningaasaqarnerat ajunnginnerujussuarmik inissisimassaaq. Pisortat selskabiutaanik ilanngussineq pisortat aningaasaqarnerannik tamakkiinerusumik takutitsissaaq.

3.4 Peqqinneq

Danmark Statistikip suliarisartagaanut napparsimaviit atorneqarnerinut tunngasunut assingusunik paasissutissiortalernissaq pilersaarusiorneqassaaq. Kisitsisitigut paasissutissani pineqartumi aallarniutitut assersuutigalugu saqqummiunneqarniarput makku; napparsimavimmiikunnaartut, immikkoortoqarfiit, napparsimalluni unnuinerit amerlassusaat, napparsimasup ukiui aamma suaiaassusaa taakku Kalaallit Nunaanni napparsimmavinneersuupput. Ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu anguniarneqarpoq nakorsiarnerit amerlassusaat, napparsimavimmiikkunnaartut peqqissusaanik nalunaarnerit aamma Kalaallit Nunaata avataani pisunut tunngasunik ilanngussisalernissaq, kisianni paasissutissat taakkununnga tunngasut sulii tamakkiisuunngillat. Napparsimmavinnik atuisunut paasissutissat makkuninnga ilaartorneqarsinnaapput; inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut inissisimaneq, ass. ilinniarsimassuseq, isertitat, suliffigisat ilaqutariinnermilu qanoq inissisimaneq.

Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma suliniutigineqarpoq ilisimatusartunut peqqissutsimut kisitsisitigut paasissutissat atorneqarsinnaasut assigiinngitsut amerlisiinissaat kiisalu Innuttaasut peqqissusaanik misissuinerit inernerit kisitsisaataasivimmiilernissaat.

3.5 Pisortaqaqfinni aningaasarsiat

Naatsorsueqqissaartarfiup Namminersorlutik Oqartussani Isumaqaqatigiissutit pillugit immikkoortortaqaqfik oqaloqatigaa pisortaqaqfinni sulisut aningaasarsiaasa kisitsisitigut paasissutissiorneqarsinnaanerit misissorlugu. Kisitsisitigut paasissutissat isumaqaqatiginninniartunit isumaqaqatiginninniarnermi atortarsinnaasavaat tamanullu soqutiginarsinnaassalluni. DJØF aamma SIK aqutugalugu atorfillit siulliullugit suliarineqassapput, siulliit suliarineqareerpata inerisarlugit suliareqqinneqassanersut naliliiffigineqarumaarput.

3.6 Suliffeqarneq

Suliffeqarneq pillugu paasissutissat piffissaq pineqartoq qaangiutereersoq saqqummertarneri unamminartoqarpoq. Taamaattumik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi qaammatikkaarlugit paasissutissaatigineqartut atorlugit

qaammammut kisitsisaagallartunik suliffeqartunut akissarsiortunut erseqqissaassutinulluunniit kisitsisaagallartunik saqqummersitsisoqartalersinnaanera nalilersorneqassaaq.

Akissarsiallit aamma namminersortut, pisorta qarfinnilu assigiinngitsuni suliffillit immikkoortiterlugit suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissanut takussutissiarineqartalernissat Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma suliniutigineqarpoq. Aamma Kalaallit Nunaanni najugaqavinnigisut suliffiisa nalunaarsornissaat suliniutigineqarpoq.

Naatsorsuutini suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat, pisorta qarfinni atorfillit aamma nuna tamakkerlugu naatsorsuutini suliffeqarfiit eqqarsaatigalugit ataqatigiissaarneqassapput, taamaasilluni nalunaarsuineri ajornannginnerusumik imminnut ataqatigiissaarneqarsinnaalissapput. Taakku saniatigut ukioqqortussutsit, najugaqarfiit allallu saqqummersinneqartartuni pineqartuni ataqatigiissaarneqassapput.

3.7 Innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Naatsorsueqqissaartarfimmit 2020 aallarnerfigalugu innuttaasut allattorsimaffiannit aallersinnaanissaq nalinginnaasoq annertusineqarpoq, paasissutissanik immikkoorsiterivimmik nutarterinikkut. Taamatut pisoqarnerata kingunerisaanik kvartaalikkaarlugit innuttaasunut paasissutissat makkuusut; 2018-ip kingorna katittut, avittut. Meeravissiartaarnermut paasissutissat aamma pissarsiarineqartalerput, kisianni taakku ikippallaarmata qanoq saqqummersinneqartarnissaat nalornissutigineqarpoq.

2021-mi kisitsisaataasivimmi tabeli nuna inunngorfik annertusillugu suliarineqarpoq. Inuup pineqartup nuna inunngorfia, angajoqqaajusut inunngorfiat aamma aataavata aanaavatalu inunngorfii immikkut ilanngunneqarlutik.

Periuseq Norgemi Naatsorsueqqissaartarfiup suliai malillugit suliarineqarpoq, tassani paasiniarneqarluni Norgemut nuuttut taakkulu kinguaavisa misissornerini. Paasissutissat taakku innuttaasunut paasissutissanut tabelinut ilanngunneqartalissapput, siullermik nuna inunngorfik taamaallaat paasissutissiissutigineqartaraluarpoq. Atuisut nuna inunngorfik pillugu paasissutissanik itisiliinerusunik imaluunniit inuup nuna inunngorfia kisiat paaserusunneraat apeqqutaalluni qinersisinnaalissallutik.

Ukiuni tulliuttuni najugaqarfinnut, assersuutigalugu toqusarnernut aamma meeqqiornernut tunngasut, naleqqersuutitut periutsinut paasissutissat annertunerusumik iluarsaaneqassapput. Inuutaasut amerlassusissaanut tamanna iluaqutaasaaq, taakku najugaqarfinni naleqqersuutitut paasissutissat tunngavigalugit suliaammata.

3.8 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut

Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornissaq siunertaavoq.

Meeqqat inuusuttullu paaqqinnittarfianni najugaqartut nalunaarusiat Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisarpai. Kommuni paaqqinnittarfinni najugaqartut, inunnit paaqqinnittarfinni pigineqartuni najugaqartut, ilaqutariinilu najugaqartut ilanngullugit suliarineqartarput. Taakkununga allaffissornermi aqutsinerni aningaasaqarnikkut paasissutissat najoqqutarineqartarput saniatigut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit kommunitit pissarsiarineqarsimasunik paasissutissanik ilaneqartarput, ilaatigut angerlarsimaffiup avataanut inissiinnermut pissutaasunut tunngassutilinnik paasissutissartallit.

3.9 Innarluutillit

2020-mi Naalakkersuisut innarluutillit pillugit paasissutissiornerannut tunngatillugu Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissanik pissarsivoq paasissutissallu inunnut innarluutilinnut tunngasut assigiinngitsut iluarsaallugit. Paasissutissat innarluutilinnut tunngasut kommunitit nalunaarsugaapput, innarluutillit pillugit inatsisit malillugit kommunitit tunniussaallutik. Taakku kisitsisaataasivimmud tabeliliaralugit saqqummersinneqarput, suliarineranullu periutsit allaaserineqarlutik.

Naatsorsueqqissaartarfiup Naalakkersuisut oqaloqatigaat inuit innarluutillit pillugit paasissutissanik katersisarnissamik, ukiumoortumik saqqummersitsisalermissaq eqqarsaatigalugu. Takorluukkat ilagaat innarluutit suuneri tunngavigalugit ikiorsiissutigineqartartut nalunaarsorsinnaanngornissaat.

3.10 Takornariaqarneq

Naatsorsueqqissaartarfik nunanut allanut angalasut, umiarsuarnut takornariartaatinut ilaasut aamma akunnittarfinni unnuisartut pillugit kisitsisitigut paasissutissiortarpoq.

Akunnittarfinni unnuisartut pillugit paasissutissiornermut periutsip allaaserineqarnersta pitsanngorsarnissaa pilersaarutaavoq, unnuisarfiit ilanngunneqartartut qanoq ittuuneri tassani allaaserineqarnissaat eqqarsaatigineqarluni. Akunnittarfiit (hotel) aamma vandrehjemmet qanoq immikkoortinneqartarnersut nassuiarneqassaaq aamma unnuisarfiit (indkvartering) qanoq ittuuneri nassuiarneqassallutik. Taakkulu kisitsisitigut paasissutissiornermi unnuisarfinnut allanut sanilliullugit qanoq annertutiginersut immikkut nalunaarsorneqassallutik.

Takornariaqarnermik inuussutissarsiortut suleqatigalugit Naatsorsueqqissaartarfik unnuisarfinnik nutaanik ilisimasaqartalermissaata, unnuisarfiit ammaraangata, qulakkeerneqarnissaa suliniutaavoq.

Kalaallit Nunaata iluani timmisartumik umiarsuarnillu angallannermi kisitsisit saqqummersinneqarsinnaaneri misissorneqassaaq. Saqqummersitsineq taamaallaat pisinnaassaaq kisitsisitigut paasissutissiornermi inatsit, tassa suliffeqarfinnik ataasiakkaanik ilisarinnissinnaanginnissaaq, eqquutinneqarpat.

3.11 Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat aamma nunanik allanik niueqateqarneq

Naatsorsueqqissaartarfiup nunanik allanik niueqateqarneq saqqummersittarpaa, tassani avammut tunisinerit aamma Kalaallit Nunaannut tunisinerit pineqartarput. Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat, nunanik allanik niueqateqarnermik aamma Kalaallit Nunaata nunallu allat akornannanni aningaasaqarnerannik imaqassaaq, assersuutigalugu kiffartuussinernik niuerneq, nunanit allanik aningaasanik atorneq, erniat akilikkat, nunanit allanit Kalaallit Nunaannut aningaasaliinerit, killormullu Kalaallit Nunaata nunanut allanut aningaasaliinera, nunani allani utoqqalinersiassanut ileqqaanerit il.il. Aningaasaqarnermi pingaarutilinnut ass. BNI-mi atoriaannaat, avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat atorlugu naatsorsorneqasinnaalissapput. BNI atoriaannaat Kalaallit Nunaanni inuunerme atukkat pitsaassusaasa uuttuutaatut pitsaanerpaatut nalilerneqartarpoq, nunat allat inuunerme atukkanut sanilliussinerme BNP-mit pitsaanerulluni. Nunanit allanit aningaasaliissutit, ass. bloktiskudit aamma EU-mit ilinniartitaanermut tapit nalingisa, Kalaallit Nunaanni BNP-mut ilannguneqarneq ajornerat.

Naatsorsueqqissaartarfiup Danmark Statistik oqaloqatigillattaartarpaa nunarsuarmi Folketingemit anguniakkat pillugit suleqatigiinnissamut aningaasaliissutit pillugit. Naatsorsuutigineqarpoq avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerata suliarineqarnissaa nunarsuarmi anguniakkanut aningaasaliissutinit ilaatigut akilerneqarsinnaassasoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat assigiinngitsut avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerannut atugassat piffissaq sivisooq atorlugu katersorneqarnikuupput, taakkuli nalersorneqarnissaanut, kukkunersiorneqarnissaanut paasissutissanillu allanik katersinissamut ikiorneqarnissaa amigaatigineqarpoq, taamaasilluni nunani tamalaani periuseq atorneqartartoq anguneqassammat.

Kalaallit Nunaata nunanik allanik niueqateqarnera ukiuni kingullerni allanngorpoq. Siusinnerusukkut nunanik allanik niueqateqarneq Ålborg aqputigalugu ingerlanneqartarsimagaluarpoq. Maanna assigiinngitsut aqputigalugit niuerneq ingerlanneqartalersimavoq; internet atorlugu, umiarsuarnik Kalaallit Nunaata pisassaanik aalisartunik attartornikkut nunanilu allani tulaassisartuni il.il.

Suliffeqarfiit aalisarnermik suliaqartut angisuut Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi suliaqarput. Nioqqutissanik niuerneq taamaasilluni annertoq suliffeqarfiit aalisarnermik suliaqartut iluini pisarpoq, tassa nioqqutissat

suliffeqarfiup iluani nuunneqartarlutik, suliffeqarfimmit allamut akigineqannginnerminni. Taamaattoqarnera avammut tunisinermut akinut aamma nunamut akeqarfimmut nalorninartorsiortitsisarpoq.

Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinneranik suliaqarnermi nunanik allanik niueqateqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiortarneq iluarsaaniarneqarpoq nalunaarsuutinullu najoqqutat tassunga atorineqartartut ilanngullugit misissorneqassallutik.

3.12 Suliffissarsiortut

Suliffissarsiortut naatsorsornissaannut atatillugu ajornartorsiut tassaavoq ataavartumik naqitsittarnissamut piumasaqaatit eqqarsaatigalugit kommunit assigiinngiaartunik allanngorartunillu periuseqartarnerat.

Kommunit assigiiaarnerusumik nalunaarsuisalernissaat anguniarlugu, suliffissarsiortut aamma isumaginninnermit isertitat ataatsimoortinneqartalersinnaalernissaat Naatsorsueqqissaartarfimmit misissorneqarniarpoq. Suliffissarsiortut aamma sivisuumi napparsimallutik suliffissarsiortut immikkoortikkuminarnerulernissaat, tunniunneqartartut pillugit nutaamik periuseqalernissaanut suliaq atorineqarsinnaaneruvoq.

3.13 Paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit

DREAM-ip suliai tunngavigalugit paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit suliarineqassapput, innuttaasut innuttaasut allattorsimaffiannut nalunaarsimasut tamarmik immikkut suliffeqarfimmut nalunaarsorneqassallutik.

Innuttaasut assersuutigalugu ima suliffeqarfimmut agguataarneqarsinnaapput;

- Suliffillit immikkut nalunaarutigineqarsimanngitsut
- Ilinniartut ilinniagaqarnermussutisillit suliffillit
- Inuit ernereermermi ikiorsiissutisartut
- Piffissap ilaa suliffeqartut, suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutit
- Suliffissaaleqisut, suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutit
- Suliffissaaleqisut, Majoriaq
- Ilinniartut ilinniagaqarnermusineq ajortut
- Allat suliffeqarfiit avataaniittut

Naatsorsueqqissaartarfik ilaqutariit aningaasaqarnerat tunngavigalugu kisitsisitigut paasissutissanik saqqummersitsisalersinnaassaaq.

Kisitsisitigut paasissutissiaq immiini soqutiginartuuvoq ilaatigullu Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit atasinnaassutsimik naatsorsuinerannut atorineqarsinnaassalluni.

3.14 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit marloqiusanngorlugit suliarineqartarput. Inaarutaasumik kisitsisit naatsorsorneqarnerat ukiumi pineqartumi nioqqutissat oqimaaqatigiissillugit ukiup affaani siullermi pisarpoq. Assersuutigalugu 2018-imut inaarutaasumik kisitsisit naatsorsorneqarnerat 2021-mi pissaaq. Kisitsisaagallartut naatsorsorneqarnerat ukiup affaata aappaani pisarpoq, tassani 2019-imut 2020-mullu kisitsisaagallartut 2020-mi naatsorsorneqassallutik. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuat taanna nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik ingerlatsineruvoq nalinginnaasoq.

Ukiuni tulliuuttuni Kalaallit Nunaanni piginnaasat ineriartortinneqarnissaat immikkut sammineqartussaavoq, tassani eqqarsaatigineqarlutik kisitsisinik ukiunik arlalinnoortunik naatsorsueqqinneq (deflatering) (akit aalajangersimasut) aamma kisitsisaagallartunik eqqornerusumik naatsorsuineq, taamaasilluni kisitsisiviusut saqqummiunneqarnerini allanngortiterineq annertoq pisariaarutissammat. Aalisarnermik suliallit suliffeqarfiit naatsorsuutaat atorlugit suliffeqarfiit aalisakkanik suliaqartut naatsorsoqqissaarneqassapput. Aamma ukioq tunngaviusoq 2010, nutaamik taarserneqassaaq.

2019-imi nuna tamakkerlugu naatsorsuutini pisortat aningaasaqarnerisa kodii atorineqartut allanngortinneqarput, nuna tamakkerlugu naatsorsuutini toqqaannarnerusumik atorineqarsinnaalerlutik. Suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutinit toqqaannarnerusumik atorineqarsinnaalernissaat aamma suliarineqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutini ajornartorsiutaasorujussuupput sanaartornermut tunngasut (kvadratmeterit qassit sanaartorneqarpat, qanoq akeqarpat aamma kvadratmeterit qassit peerneqartarpat) aamma inigisat atorineqarnerinut tunngasut (kvadratmeterit qassit najugaqarfigineqarpat aamma ineqarnermut kvadratmeterimut qanoq akiliisoqartarpa).

Ineqarnermut tunngasut aamma immikkut soqutiginarput, innuttaasut ineqarnerat sanaartornermut tapiissutinut sunniuteqartorujussuummat.

Naatsorsueqqissaartarfik tunngaviusumik paasissutissat sanaartornermut nalunaarusiorniarnannut suleqataavoq. Maanna sanaartornermut nalunaarsuiffiup qanittumi atuutilernissaa ilimananngilaq. Taamaattumik utaqqiisaagallartumik aaqqiisoqarnissaa pisariaqarsinnaavoq.

3.15 Pinerluuteqarsimasut pillugit kisitsisit

Nalilersorneqarpoq Naatsorsueqqissaartarfimmu politiiit paasissutissat tunniunneqartartut atorlugit, ulorianartumik inuit pinerlineqarsimasut pillugit kisitsisitigut paasissutissiortoqarsinnaanersoq. Kisitsisit pineqartut amigaatigineqartut Naatsorsueqqissaartarfiup aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit oqaloqatigiinneranni eqqaaneqarsimavoq

Pineqaatissinneqareernerup kingorna pinerloqqittartut pillugit aamma kisitsisitigut paasissutissiortoqassanersoq nalilersorneqarpoq.

Pinerluuteqarsimasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat pitsaanerulernissaat anguneqarsinnaavoq paasissutissat pitsaanerusut pisalerneritigut, tamanna pillugu 2021-mi ukiup affaani siullermi oqaloqatigiinnerit pisaqattaarput.

3.16 Kisitsisitigut paasissutissat ilinniarnernut tunngasut

Ilinniarnertuunngorniarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat suliariniarneqarput, tassani sammineqassallutik fagit sorliit qaffasissutsillu sorliit tiguneqartarnersut karakterit pineqartartut ilanngullugit. Taakku atorlugit takuneqarsinnaalissaaq ilinniaqqiffinnut ingerlaqqiffiusunut assigiinngitsunut karakterit piumasaqaataasut qanoq amerlatigisunit anguneqartarnersut.

3.17 Soraarnerussutisiat (ilaatigut aningaasaatit aningaasaliissutigineqartut)

Nunarsuarmi anguniakkat aqutigalugit Danmark Statistik suleqatigalugu soraarnerussutisiat pillugit kisitsisitigut paasissutissiornissaq ilaavoq. Soraarnerussutisiaqalernissamut katersat assigiinngisitaarneri nikingassutsit assigiinngisitaarnerinut pissutaaqataasinnaalluarpoq.

Pisortat soraarnerussutisiussaasa saniatigut nammineerluni katersat annertunerusumik tapertaasalertussaapput, taamaattumillu soraarnerussutisiat pillugit kisitsisitigut paasissutissaqarnissaa piukkunnartorujussuuvoq. Naatsorsuutigineqarpoq paasissutissat Nationalbankenimit pissarsiarineqartarsinnaassasut, Danmarkimillu soraarnerussutisiat pillugit kisitsisitigut paasissutissanut sanilliunneqarsinnaasasoq. Paasissutissat saniatigut pissarsiarineqartussat tassaapput Kalaallit Nunaanni soraarnerussutisiassatut katersat. Aammattaaq aningaasat pigisat pillugit kisitsisitigut paasissutissiortalernissamut tunngavissat naammannersut nalilersorneqassapput.

Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinneranut aamma atajuartitsinissamut modellimut (holdbarhedsmodel) Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup suliaanut DREAM-imut, nunani allani soraarnerussutisianut akiliisarnerit pigineqartullu annertussusaat, atorneqarsinnaassapput.

3.18 Aalisarneq

Naatsorsueqqissaartarfimmit aalisarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiassat pillugit aalisarneq pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq oqaloqatigineqarpoq. Nunarsuarmi anguniakkat tunngavigalugit aamma Danmark Statistiki,

aalisarnermut tunngasut kisitsisitigut paasissutissat pitsannqorsarneqarnissaanik, suleqatigineqarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfimmit aalisarnermut tunngasunik naatsorsuutininik ilaatigut itisiliilluni naatsorsuutininik suliaqartoqartalnissaak kissaatigineqarpoq.

3.19 Sanaartornermut aningaasartuutininut naleqqersuut

Sanaartoriaatsimut tulluurtumik aningaasartuutininut uuttuutitip allannqortinneqarnissaak pilersaarutigineqarpoq. Sanaartornermut malittarisassat 2021-mi upernaakkut tusarniaassutigineqartut akuerineqareerpata taamaaliortoqassappat pitsaanerpaasussaaavoq.

3.20 Pisussat pillugit ilaagassat (Fremskrivningmodeller)

Kalaallit Nunaanni pisortat isertitaat aamma aningaasartuutaat siunissami qanoq isikkoqarumaarnissaanik naatsorsueriaaseq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit suliarineqarpoq ineriartortinneqarluni, tamanna DREAM suleqatigalugu pivoq.

Naatsorsueqqissaartarfik tamatumunnga suleqataalluinnarpoq. Paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfimmit ilisimatusartunut neqeroorut aqqutigalugu atukkiunneqarput. Paasissutissat ilaat atorlugit, Innuttaasut inuiaqatigiit akornanni aamma aningaasaqarnikkut inissisimanerat pillugu naatsorsuutit suliarineqassapput.

Ilimanarpoq siunissami suliaq tamanna tigussagaa Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit aamma Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit suliarineqartassaaq. Allaffissornikkut sumi inissisimassanersoq Naalakkersuisup aalajangigassarivaa.

3.21A-bidrag (akilersuutit)

Naatsorsueriaaseq nutaaq malillugu kommunit tamarmik 2022-mi naatsorsuutininik saqqummersitsippata (naatsorsuutit 2021-moortut) kontoplani nutaaq malillugu suliaasussaaapput. Kontoplan nutaaq atuutilerpat ilimagineqarpoq akilersuutit kisitsisitigut paasissutissiorneqarsinnaannqussasut, paasissutissani takuneqarsinnaassapput akilersuisut aamma akiliiffigineqartartut.

Kisitsisitigut paasissutissat soqutiginaruujussuupput. Isertitat pillugit paasissutissanut aamma soqutiginarpoq, ingammik aningaasaatikiilliorneq aningaasaqarnerullu nikingassusaat eqqarsaatiginerullugit.

4 Ilisimatusarneq

4.1 Ilisimatusarneq

Naatsorsueqqissaartarfik naatsorsueqqissaarneq pillugu inatsit naapertorlugu avataanit aningaasalersukkanik ilisimatusarnissamut pisinnaatitaavoq. Periarfissaq tamanna Naatsorsueqqissaartarfiup annikitsuinnarmik atornikuuaa. Kisiannili Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani ilisimatusartut suleqatigalugit Naatsorsueqqissaartarfik ilisimatusarnerni – akiliisitsilluni – paasissutissanik atugassiisarnermigut peqataasarnikuuvoq.

Aammattaaq Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni aggersuni arlalinni tulliuuttuni nammineq ilisimatusarnissamut sulisussaqaqarnaviannitsoq ilimagineqarpoq. Kisiannili paasissutissanik pioreersunik pitsaaneruseqarpoq allaaserinninnikkut immaqalu nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfiit allat suleqatigalugit nunani avannarlerni ataatsimut paasissutissanik pissarsisinnaanikkut ilisimatusartunut Naatsorsueqqissaartarfimmi paasissutissanik atuinnissamut kissaateqartunut arlalinnik pitsanngorsaanaasaaq pilersaarutaavoq.

5 Sulisut

5.1 Sulisut

Naatsorsueqqissaartarfik 2020-ip naanerani 17-inik sulisoqarpoq.

5.2. Sulisut kattuffiit isumaqatigiissutitut aningaasaliissutinullu sinaakkutit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat immikkoortortaattut allatulli akissarsiat pillugit qitiusumiit aqunneqarpoq aammalu sulisut inissaannik qitiusumit tunineqartarluni. Sinaakkutaasumik atugassaritinneqartut – suliassanut amerliartortunut sanilliullugit – Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartunik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnerani sulisullu sulisoriinnarnissaanni unammilligassat annertusiartortunik ukiuni aggersuni iliuuseqartariaqarneranik kinguneqarput.

5.3 Piginnaasat nutaat

Naatsorsueqqissaartarfimmi suliassat ukiuni kingullerni allanngornikuupput. Kisitsisitigut paasissutissanut nalunaarutit Naatsorsueqqissaartarfiup annertusiartortumik elektronikinngorlugit tigusalernikuuai, avammullu saqqummiinerit kisitsisitigut paasissutissat aamma kisitsisaataasivimmiittut taamaallaat nittartakkakkut pisarput.

Namminersorlutik Oqartussat ataanni aqutsisoqarfiit allat IT-mi aamma allaffissornermut suleqatigiinnissamik Naatsorsueqqissaartarfik isumaqatigiissusiornikuuvoq.

akilerneqarlutik Naatsorsueqqissaartarfiup suliassaanik sularinninnissaat pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup ukiut pingasut kingulliit ingerlaneranni isumaqatigiissusiorfigisarnikuuai. Allaffissornermi suliassat pillugit iluaqutaasumik suleqateqartoqarsinnaanersoq isumaliutigineqassaaq.

Naatsorsuutitut nalunaarsuisarneq, kisitsisaataasivimmut ilioraaneq, paasissutissanik qarasaasiamut nalunaarsuisarneq katersuisarnerlu, nutserisarneq, assiliartaliortarneq IT-milli ikiuisarneq pillugit suliassat ukiuni kingullerni tallimani – qulini annertuumik ikilismanerannik aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut katitigaanerannut piunasaqaatit allangoriartorsimanerannik qulaaniittut ataatsimut isigalugu kinguneqarput, taamaalilluni sulisut tamarluinnangajammik kisitsisitigut paasissutissanik suliqaarnermi suliassanut pingaarnernut siunissami piginnaasaqassallutik. Elektroniskinnorlugit nalunaarutinik annertunerusumik atuineq avammullu saqqummiisarneq, sulisut ikiligaluartut kisitsisitigut paasissutissat amerlanerit sularineqartarnerannut pissutaapput, atuisullu siusinnerusumut sanilliullugu paasissutissat immikkuualuttunngortinnerullugit pissarsiarinissaannut periarfissaqalerlutik. Ineriartorneq taanna ingerlatiinnarniarlugu IT-mik, paasissutissanik suliqaarnermik paasissutissanillu nalilersuinermik piginnaasallit sulisoriinnarnissaat sulisussarsiarineqarnissallu pisariaqarpoq.

Suliffeqarfimmit soraartoqarsinnaanera sulisullu eqqortunik piginnaasallit sulisussarsiarineqarsinnaanerisa pingaaruteqassusia Naatsorsueqqissaartarfiup eqqumaffigai. Taamaammat Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut pingaarnert sulisoriinnarnissaat kiisalu sulisut pikkorissut sulisorilernissaat siunertarlugu kalaallit ilinniartut akornanni Naatsorsueqqissaartarfiup annertunerusumik saqqumilaarnissaa isiginiarneqartariaqarput.

5.4 Sulisut sulisoriinnarnissaat

Sulisut sulisoriinnarnissaannut atatillugu suliffiup suliamik ingerlatsinermi ineriartorfiusinnaanera qitiusutut isigineqarpoq. Sulisut namminneq suliamik ingerlatsinermi ineriartornissaminnik akisussaaffeqarnissaannut Naatsorsueqqissaartarfik sinaakkusiissaaq.

Ulluinnarni sulinermi suliak assigiinngiiaassapput. Ingerlatsinermi suliassat ingerlaavartut saniatigut immaqa ilisimatusartut, ilinniartut kiisalu pisortat allaffissornermi sulisui nalilersuisartut suleqatigalugit tulleriinnilersukkanik ineriartortitsinermi suliniutinik suliqaarnissamut piffissaqassaaq. Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniaqqinnissamut periarfissanik pilerinartunik, ataatsimeersuarnerni peqataanissamik piginnaasanillu qaffasaanernik allanik neqerooruteqartarnermigut sulisut tunniusimanissaat tapersissavaa. Ingerlatsinermut pilersaarut malillugu taamaaliortoqartarnissaanik immikkut pingaartitsisoqassaaq.

Immikkut ilisimasaqalerluni suliak ingerlatsinermi ineriartortitsineq nunat avannarliit naatsorsueqqissaartarfiini ilaatigut nunani tamalaani naatsorsueqqissaartarfinnik suleqateqartartunik pikkorissartarnikkut pisinnaavoq. Qitiusumik allaffissuup pikkorissartitsinermut

immikkoortorta qarfia nunatsinnilu ilinniarfiit suleqatigalugit immikkut ilisimasaqalernissamut ilinniarnissamik pisariaqartitsisoqarnerani nunatsinni neqerooruteqartoqarsinnaaneranut naammattumik soqutiginnilersitsisinnaaneq misissorneqassaaq. IT-mi atortunik pisariaqartunik ilinniarnarit ullumikkut E-learning aqputigalugu tamarluinnangajammik ingerlanneqarsinnaapput.

5.5 Sulisussarsiortarneq

Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerit piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ujartugaanik ineriartortitsinissamut killilimmik sammiveqarput. Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartut ikittuunnaat matematikki qaffassissoq toqqartarpaat, aamma Kalaallit Nunaanni ingerlaqqilluni ilinniarnarit ilinniartitsissutinut toqqagassanut, suliaassanut immikkullu ilinniagassanut piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ujartugaanik ineriartortitsinermut atatillugu toqqaavinnissamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Ilinniarnernik ingerlatsinerni peqataanikkut, pikkorissartitsisarnikkut suliaassanullu tunngatillugu ilitersuisarnermi peqataasarnikkut ilinniarninni ersarissuunerunissaq Naatsorsueqqissaartarfiup kissaatigaa. Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni ilinniartut akornanni kalaallillu Danmarkimi ilinniartut akornanni ingerlaavartumik aamma praktikkertussarsiortarniarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup aalajangiisartut ilisimatinniarpai Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisarnermi IT-mik, matematikkimik aamma pinngortitamik ilinniartitsissutinik meeqqat atuarfianni aallartilluni ilinniartitsisarneq amigaatigineqartoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanik quppernermik ilinniaqqittut opgaviliornerminni suliarisinnaasaanik imalimmik isumassarsiorfissamik immikkut pilersitsisoqassaaq.

Siornatigut Naatsorsueqqissaartarfik ilinniartunik qarasaasiamut immersuisussanik, paasissutissanik katersisussanik allanillu suliaqartussanik sulisoqartarnikuuvoq. Qarasaasiaq atorlugu suleriaaseqarnerulernerup kinguneranik ilinniartunik sulisoqarnissaq annikilliartorpoq, taamaattumik Naatsorsueqqissaartarfik tamakkuninnga suliaqartussanik ilinniartunik sulisoqassaarnikuuvoq. Naatsorsueqqissaartarfik ilinniartunik sulisoqarusuppoq siunissami sulilerumaartussanik. Taamaattumik ilinniartunik sulisunut piumasaaqatit maanna qaffasinnerupput.

5.6 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaata avataani najugaqartunik pingasunik ullumikkut sulisoqarpoq taakku saniatigut piffissaq killilerlugu ataatsimik sulisoqarluni. Sulisut Kalaallit Nunaata avataaniittut marluullutik Naatsorsueqqissaartarfimmi minnerpaamik ukiuni 15-ini aamma 20-ni

atorfeqareernikuupput. Sulisussarsiortarnermi pissutsit pissutigalugit Kalaallit Nunaata avataani atorfinitsitsinissaq pisariaqarnikuuvoq Siunissami soorunami anguniagaavoq sulisut nutaat Nuummi allaffimmi sulisassasut. Kisiannili Kalaallit Nunaanni sulisussarsinissamik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu sulisut sivikitsumik Kalaallit Nunaaniittut ilinniartinneqarnerannut isumalluutinik atuinani Nuup avataani piffissami sivikitsumi sulisut ilanissaat imaluunniit nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfinni allani siunnersortit atorineqarnissaat piffissat ilaanni tulluurtuussaaq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit aamma akiliisarnerup naligiissinnera Danmarks Statistikimit siunnersortimit ikiorteqarluni ullumikkut suliarineqartarput. Immikkoortuni immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusumi Danmarks Statistikimit ingerlaavartumik ukiuni aggersuni ikiorserneqartarnissaq aamma naatsorsuutigineqarpoq.

6 Atuisut

6.1 Atuisut

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut isertartut malinnaaviginerisigut Naatsorsueqqissaartarfiup suliai qanoq atorineqartartiginersut, suliat sorliit soqutigineqarnerunersut aamma nunanit sorlerniit Kalaallit Nunaat pillugu paasiassarsiortoqartarnerisigut malinnaavigineqarsinnaapput. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaani nittartakkamik atuisimanermut paasissutissat ilanngunneqartarput.

Atuisut kisitsisitigut paasissutissanik atortakkaminnik naammagisimaarinninnerannik misissuinnikkut isertartunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfiup ilaniarpaa. Atuisunik misissuineq annertoq pilersaarutaanngilaq, tassungali taarsiullugu kommunini, soqutigisaqatigiinni, sulisoqarfinni, ilisimatusarfinni ilinniartarfinni atuisut pingaarnertit ataatsimeeqatiginiarneqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup allaffiisa inissisimanerat pissutigalugu qitiusumik allaffissuarmik ulluinnarni atassuteqartoqartarpoq, taamaammat atuisunik ataatsimeeqateqartarnissamik pisariaqartitsineq maannakkut annikinnerusut nalilerneqarpoq.

Nittartagaq pillugu aamma kisitsitsaataasivik pillugu pikkorissaanermi Naatsorsueqqissaartarfik pikkorissartunut paasiniaasalerniarpoq nittartakkamik atuinermik misigisaannik. Sulisunik isumalluutit aningaasatigullu isumalluutit killeqarnerat pissutigalugu kissaatigineqartut tamaasa malinneqarsinnaanngitsut taamaammallu kisitsisitigut paasissutissat allannguutissaattut nutaajusinnaasut allannguutaasinnaasullunniit malitassatut pingaarnertut siulersuisut kisitsisitigut paasissutissanik tulleriinnilersuineranni ilaassasut atuisunilluunniit akilerneqassasut atuisunut ilisimatitsissutigissallugu pingaaruteqarpoq.

7 Aningaasaqarneq

7.1 Aningaasaqarneq

Piffissami sivisuumi kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut pitsanngortinnissaat kisitsisitigullu paasissutissat nutaat aallartinneqarnissaat pillugit anguniakkanut tunngatillugu aningaasaliissutit annertussaata ajoqutaanik sulisussanik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnermi unammillerutaapput.

Sulisussarsiortarnerup pitsanngornissaa apeqqutaatillugu suliniutit ilaat immikkoortumi 3-mi qulaaniittumi allaaserineqartut – ukiut arlallit ingerlaneranni - maannakkut aningaasaliissutit iluanni Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik suliassanut pilersaarutaanut ilanngunneqassapput. Kisiannili nalilerneqarpoq immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat nutaat ilaanni aningaasaliissutit pillugit siunissami inatsisini Naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutit amerlineqarnissaat pisariaqartoq. Naammattunik aningaasaliissuteqarnissaq eqqortunillu sulisussarsinissaq pisariaqarput, kisianni immikkoortorpassuarni nammannatik. Kisitsisitigut paasissutissanut tunngavissatut aaqquissuussanik assigiaartunillu nalunaarsuisarnissaq apeqqutaavoq.